

BRATOLJUB KLAJČ I STARI PISCI HRVATSKI

Pogled u radom ispunjen život Bratoljuba Klaića (1909–1983) pokazuje širinu njegovih znanstvenih i kulturnih interesa i pobuđuje na misao o tom što bi hrvatsko jezikoslovlje moglo u 20. stoljeću napraviti da je djelovalo u povoljnijim uvjetima. Pomislimo samo na dugogodišnji nedostatak rječnika hrvatskoga jezika i na dosta brojna izdanja rječnika stranih riječi, pri čemu, naravno, ne mislimo da rječnici stranih riječi nisu bili potrebni. Nasušno je bio potreban rječnik materinskoga jezika. Svakako su književnost i kazalište izrazito privlačili našeg filologa, osobito hrvatska književnost, grčka i rimska, pa je prirodno da je Bratoljub Klaić kao možda najupućeniji jezikoslovac za taj posao surađivao u ediciji Pet stoljeća hrvatske književnosti kao dugogodišnji lektor.¹⁶⁸ Među hrvatskim piscima davnih stoljeća osobito su ga zanimali velikani Hanibal Lucić, Petar Hektorović, Marin Držić i Ivan Gundulić, ali se je bavio i drugim starijim i novijim (Šenoa, Matoš, Ujević, Krleža, Kolar itd.) hrvatskim piscima, kao i folklorom. Na zanimljiv način bavio se je akcentom, osobito kad je riječ o akcentu starih pisaca hrvatskih i o naglasku u njihovim izvedbama. Bratoljub Klaić bio je jedan od znanstvenika što su hrvatsku književnost tumačili kao prirodnu cjelinu pisaca raznih stoljeća, iz raznih predjela i

---

¹⁶⁸ Josip Vončina, »O tekstološkim načelima«, »Hrvatska revija«, 49/1–2, Zagreb 1999(a), str. 171.

različitih dijalekatnih osobina. U vremenima kada nije bilo uobičajeno o starim piscima govoriti vrlo pozitivno, on je o njima pisao upravo tako.

Pišući poznatu poslanicu Ljudevitu Jonkeu 1964. Klaić se sjeća riječi *smorac* »maestral« prvi put zapisane 1420. u Baški na Krku ponoseći se time što smo kultura duga trajanja.¹⁶⁹ U raznim prilikama pomišlja na Marka Marulića, povezuje ga razložito s Tinom Ujevićem,¹⁷⁰ a nije mu nikako svejedno kako se akcentuira *Judita*.¹⁷¹ Lucić mu je majstor rime,¹⁷² a primjeri iz Vetranovića nisu mu samo jednom divni, prekrasni.¹⁷³ Poslanice među našijencima/našincima Klaiću su »nešto veliko i vrijedno«. ¹⁷⁴ Klaićev *Rječnik stranih riječi* donosi malo primjera iz pretpreporodnih pisaca, ali donosi npr. *picikarul* »trgovac delikatesnom robom«¹⁷⁵ iz Držićeva *Dunda Maroja*. U disertaci-

---

¹⁶⁹ Bratoljub Klaić, *Između jezikoslovlja i nauke o književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb 1972, str. 280.

¹⁷⁰ Isto, str. 315.

¹⁷¹ Bratoljub Klaić, »Iz bilježnice kazališnog lektora. Jezične napomene uz Kolarovu dramu 'Svoga tela gospodar'«, »Jezik« 5/5, Zagreb 1956–1957, str. 129–130.

¹⁷² Bratoljub Klaić, »Razmišljanja nad rječnikom Petra Hektorovića«, u: Ravlić, Jakša (ur.), *Zbornik radova o Petru Hektoroviću*, Posebno izdanje časopisa »Kritika«, Zagreb 1970, str. 169.

¹⁷³ Bratoljub Klaić, »Razmišljanja nad rječnikom Petra Hektorovića«, u: Ravlić, Jakša (ur.), *Zbornik radova o Petru Hektoroviću*, Posebno izdanje časopisa »Kritika«, Zagreb 1970, str. 170; Bratoljub Klaić, *Između jezikoslovlja i nauke o književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb 1972, str. 371.

¹⁷⁴ Bratoljub Klaić, *Između jezikoslovlja i nauke o književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb 1972, str. 279.

¹⁷⁵ Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi: tuđice i posuđenice*, Željko Klaić (pri.), Školska knjiga, Zagreb 2007(a), str. 1041.

ji o bizovačkom govoru spominje Petra Zoranića,¹⁷⁶ kao i Reljkovića starijega (Matiju Antuna) i mlađeg (Josipa Stjepana),¹⁷⁷ uz navođenje znanstvene literature o jeziku tih pisaca. Stare kajkavske pisce povezuje s Krležom,¹⁷⁸ a komentira i komediju *Starac Klimoje*, kad već vlada uvjerenje da Držića, Nalješkovića i Vojnovića ima u malom prstu.¹⁷⁹ Molijeristički *Jovadin* je i posebno izazovan, jer se tu javlja i stari sarajevski govor, u Brezovačkoga pak zagrebački.¹⁸⁰ Budući da je akcentolog, osobito mu je zanimljiv Šime Starčević,¹⁸¹ da ne nabrajamo dalje.

Već u mladim danima, godine 1932, Klaić se napisom o smješnici 17. stoljeća nazvanoj *Ljubovnici* javio u »Obzoru«. U tom listu 28. lipnja 1932. Klaić je objavio tekst »Tko je autor komedije 'Ljubovnici'?«, s podnaslovom »Povodom skorašnje premijere u Hrvatskom narodnom kazalištu«. Ističe tada nesvršeni student dramu *Ljubomirović ili prijatelj pravi* (Klaić piše *Ljubomirović iliti prijatelj pravi*) Matije Jandrića nedavno prikazanu u Zagrebu, hvali i skoro postavljanje *Ljubovnika* na scenu, a drži ih starim hrvatskim klasičnim djelima. Prigovara Kazališnoj upravi na činjenici da je u listu »Teater« objavila kako su *Ljubovnici* djelo Marina Držića, iako je o tim pitanjima vođena rasprava iz koje je proizišlo da Držić nije autor

---

¹⁷⁶ Isto, str. 36.

¹⁷⁷ Adolf Bratoljub Klaić, *Bizovačko narječje*, Ogranak Matice hrvatske u Bizovcu, Bizovac 2007(b), str. 32, 35, 37, 41 itd.

¹⁷⁸ Bratoljub Klaić, *Između jezikoslovlja i nauke o književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb 1972, str. 358–360.

¹⁷⁹ Isto, str. 295.

¹⁸⁰ Bratoljub Klaić, »Iz bilježnice kazališnog lektora. Jezične napomene uz Kolarovu dramu 'Svoga tela gospodar'«, »Jezik« 5/5, Zagreb 1956–1957, str. 129, 131.

¹⁸¹ Bratoljub Klaić, *Između jezikoslovlja i nauke o književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb 1972, str. 289–290.

spomenute komedije. »To u najmanju ruku znači da kazalište ili nema stručnjaka za hrvatsku književnost, ili ako ih ima, da oni svoj posao ne shvaćaju i ne razumiju«. ¹⁸² Podsjeća Bratoljub Klaić na polemiku u kojoj su sudjelovali »ondašnji najjači kapaciteti na području naše književne povijesti« i na istraživanja koja »baš u posljednje vrijeme bilježe najsnažnije rezultate«. ¹⁸³ Navodi Klaić kako je Petar Karlić našao rukopis *Ljubovnika* 1917. i kako ga je tiskao 1921. ujedno držeći da je riječ o djelu velikoga Marina Držića. Prikazuje Klaić što je o *Ljubovnicima* mislio don Ante Delalle, što Petar Kolendić. Kolendić je pronašao u Šibeniku fragment te komedije, a same je *Ljubovnike* proglasio djelom nastalim u Trogiru u 17. stoljeću iz pera Petra Kanavelića. Klaić ga zove Kanavelovićem, ali ostavlja pitanje autorstva otvorenim. S Kolendićem se je složio i Branko Vodnik koji je Kanavelića bezuvjetno nazvao autorom. Franjo Fancev autorom je prozvao Džanluku (Klaić: Đanluku) Anticu. Svakako je Bratoljub Klaić o pitanju izvijestio bez početničkih slabosti, u želji da se »sa kazališnih programa makne ime Marina Držića«. Reagirao je ubrzo (28. lipnja 1932. u »Obzoru«) poznati Josip Bach nazvavši Klaićev članak informativnim i zahvalivši mu na tom što je »prvi zainteresirao javnost za skorašnju premijeru«. ¹⁸⁴ *Ljubovnici* su objavljeni 1967. u glasovitoj kolekciji Pet stoljeća hrvatske književnosti, bez prave sreće u tekstološkim rješenjima, a i s ozbiljnim slabostima u

---

¹⁸² Bratoljub Klaić, »Tko je autor komedije 'Ljubovnici'? Povodom skorašnje premijere u Hrvatskom narodnom kazalištu«, »Obzor«, 73/143, Zagreb 1932, str. 2.

¹⁸³ Nav. mj.

¹⁸⁴ Josip Bach, »Tko je autor komedije 'Ljubovnici'?«, »Obzor«, 73/147, Zagreb 1932, str. 3.

tumačenjima pod tekstom i u rječniku.¹⁸⁵ U novije doba te su slabosti uklonjene u novim izdanjima *Ljubovnika*.

Ubrzo nakon teksta o *Ljubovnicima* i izvještaja o predstavi Krležine *Agonije* u Varšavi pojavila se i kritika poljskoga izdanja Gundulićeva *Osmana* u glasovitu praškom časopisu »Slavia«. U trinaestom godištu toga časopisa (1934–1935) Klaić sigurnom rukom progovara o novom izdanju Benešićeve Biblioteke Jugosłowiańskiej. Visoko cijeni predgovor Milana Rešetara, ali mu ipak prigovara nespominjanje dopuna dvaju pjevanja *Osmana*, s time da o Mažuranićevim dopunama Klaić govori dajući im vrlo visoku ocjenu. Kako se zna, Bratoljub Klaić prevodio je s latinskoga, grčkoga, poljskoga, slovačkoga i francuskoga, pa i u tom svom ranom tekstu budući prevoditelj dosta raspravlja o prijevodu *Osmana*. Czesław Jastrzębiec-Kozłowski dobio je za prijevod dobru ocjenu, ukratko je on i raščlanjen, uz pokoju sitnu Klaićevu primjedbu. Nakon teksta *Osmana* dan je u poljskom izdanju i njegov sadržaj, a i objašnjenje o važnijim licima i mjestima što se spominju u epu. Poglavitito je Klaić istakao važnost studije Waclawa Parkotta o rukopisima i prijevodima *Osmana* u Poljskoj. Izdanje o kojem je pisao Klaić bilo je prvo potpuno izdanje *Osmana* na poljskom, iako je interes za Gundulića u Poljskoj općenito bio znatan, a to je izdanje iz 1934. »do sada najljepše izdanje toga epa uopće«,¹⁸⁶ kako to formulira Klaić. Napominjem da Klaić tada govori o jugoslavenskoj književnosti (u jednini) ili da naglašava

---

¹⁸⁵ Frano Čale, »O sudbini i značajkama 'Ljubovnika'«, u: Frano Čale (prir.), *Ljubovnici: komedija iz 17. stoljeća*, Književni krug Split, Split 1994, str. 5–33.

¹⁸⁶ Bratoljub Klaić, »Ivan Gundulić: Osman. Poemat historiczy o wojniechomskiej z r. 1621 w XX pieśniach«, »Slavia«, 13, Prag 1934–1935, str. 734.

va kako je Gundulićev jezik »dubrovački dijalekat XVII. stoljeća«,¹⁸⁷ a to su značajke prisutne i u mnogim drugim filološkim prinosima tadanjega (i ne samo tadanjega) doba. Npr. nekoliko godina prije Klaićeva osvrta na poljsko izdanje *Osmana* Gojko Ružičić u podnaslovu obradbe Zoranićeva jezika govorio je o zadarskom dijalektu na početku 16. stoljeća.¹⁸⁸ Antun Barac još je 1954. objavio u Zagrebu knjigu *Jugoslavenska književnost*.

Posebnost u životu Bratoljuba Klaića svakako predstavlja dvadesetak godina lektorskoga (i ne samo lektorskoga) rada u ediciji *Pet stoljeća hrvatske književnosti*. Bio je u toj važnoj kolekciji lektorom od pokretanja uoči proslave 120. godišnjice Matice hrvatske, ali je obavljao i druge poslove. Kad je npr. 1963. objavljena knjiga *Narodne pripovijetke* (priredila Maja Bošković-Stulli) studiju od pedesetak stranica »Dijalektološka razmatranja uz *Narodne pripovijetke* u redakciji Maje Bošković-Stulli« objavio je Bratoljub Klaić (1963), koji je tom studijom podsjetio i na svoj profesorski rad na Akademiji za kazališnu umjetnost u Zagrebu te osobito na svoju disertaciju *Bizovačko narječje*. U većem broju knjiga glasovite biblioteke sastavio je rječnike, tako i u knjizi *Komedije XVII. i XVIII. stoljeća* (Zagreb 1967) priređivača Marka Foteza, koji se je Klaiću i posebno zahvalio »na izvanrednom trudu«¹⁸⁹ u sastavljanju rječnika. Riječ je o opsežnu rječniku (str. 421–480) što se odnosi na devet uvrštenih dramskih tekstova (*Ljubovni-*

---

¹⁸⁷ Isto, str. 731.

¹⁸⁸ Gojko Ružičić, »Jezik Petra Zoranića. Zadarski dijalekat u početku XVI veka«, »Južnoslovenski filolog«, 9, Beograd 1930–1931, str. 1–91; 10, Beograd 1930–1931, str. 1–90.

¹⁸⁹ Marko Fotez, »Napomene«, u: Marko Fotez (prir.), *Komedije XVII. i XVIII. stoljeća*, Matica hrvatska – Zora, Zagreb 1967, str. 485.

ci, *Pijero Muzuvijer*, *Mavda*, *Starac Klimoje*, *Ilija Kuljaš*, *Ciarlatano in moto*, *Kate Kapuralica*, *Čini barona Tamburlana*, *Vjera iznenada*). Što se *Ljubovnika* tiče, tu su ponovljene slabosti Karličeva izdanja iz 1921, a napravljene su i nove, u tumačenjima pod tekstom i u rječniku. Tako npr. u *Ljubovnicima* nalazimo i nepostojeću riječ *pjes*, koja se u rječniku povezuje s talijanskim *piegiaria* »jamstvo«, pa se ona objašnjava kao »jamac«, a trebalo je pročitati *kvijet* »miran«, kako je Branko Vodnik već 1922. bio u »Jugoslavenskoj knjivi« istakao.¹⁹⁰ Dakako, *kvijet* »miran« odgovara kontekstu, kako je i prirodno. Proždor govori: »Pusti ga, ja sam kvijet, ako on ne plati, neću ni ja!«¹⁹¹ Inače, dakako, Fotez je s mnogo razloga izrekao hvalu Klaiću, koji se tu, u susretu s hrvatskim komedijama, našao na svom terenu. Da je Klaićev susret s *Ljubovnicima* bio intenzivan vrlo je očito, pa je i u poznatu tekstu o Gavelli i kazališnom jeziku citirao nekoliko riječi iz *Ljubovnika*¹⁹² potpuno izvan konteksta razgovora o toj smješnici. Rječnik je Klaić sastavio i uz knjigu *Zbornik proze XVI. i XVII. stoljeća* (Zagreb 1972), i to naknadnom odlukom uredništva, jer se pisac rječnika s nekim tumačenjima priređivača knjige Jakše Ravlića nije složio.

Sljedeće, 1968. godine, izišli su u Pet stoljeća hrvatske književnosti izbori iz djela Hanibala Lucića i Petra Hektorovića kao 7. knjiga te biblioteke. I u toj knjizi rječnik je sastavio Bratoljub Klaić, koji je potpisao i »napomene is-

---

¹⁹⁰ Frano Čale, »O sudbini i značajkama 'Ljubovnika'«, u: Frano Čale (prir.), *Ljubovnici: komedija iz 17. stoljeća*, Književni krug Split, Split 1994, str. 8–12.

¹⁹¹ Frano Čale, (prir.), *Ljubovnici: komedija iz 17. stoljeća*, Književni krug Split, Split 1994, str. 104.

¹⁹² Usp. Bratoljub Klaić, *Između jezikoslovlja i nauke o književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb 1972, str. 352.

pod crte«, kao i studiju o jeziku te dvojice znamenitih Hvarana, s podnaslovom »Prilog historijskoj gramatici hrvatskog jezika«. Kod »napomena ispod crte« bilo je prigovora; riječ je o Klaićevoj nepouzdanj bilješci o Teofrastu¹⁹³. U studiji o Lucićevoj i o Hektorovićevoj jeziku zaključio je Klaić da je »osnovna potka jezika obojice naših pisaca hvarski narodni govor njihova vremena, ali da su jedan i drugi u taj govor unosili povelik broj jezičnih elemenata iz drugih krajeva, osobito iz Dubrovnika...«. ¹⁹⁴ Može se reći da je mnogo temeljnoga i temeljitoga doista obznanio Klaić, a posebno je zanimljivo da sebe zove i jezičnim savjetnikom¹⁹⁵ koga je glede pravopisa konzultirao priređivač knjige Marin Franičević. Razumije se, Klaić je uočio (i)jekavizme u Hektorovićevoj poslanici Nalješkoviću,¹⁹⁶ ali nije pretpostavio da je vjerojatno riječ o Nalješkovićevu prijepisu Hektorovićevega teksta.¹⁹⁷ Posebno u pogledu akcentuacije tu ima i vrlo vrijednih opažanja,¹⁹⁸ pri čemu nam je osobito naglasiti da dubrovački govor nekada ipak

---

¹⁹³ Josip Talanga, »Hanibal Lucić i Teofrast«, »Prilozi«, 29–30, Zagreb 1989, str. 171–173.

¹⁹⁴ Bratoljub Klaić, »Jezik Hanibala Lucića i Petra Hektorovića. Prilog historijskoj gramatici hrvatskog jezika«, u: Hanibal Lucić – Petar Hektorović, *Skladanja izvarsnih pisan razlicih – Ribanje i ribarsko prigovaranje i razlike stvari ine*, Matica hrvatska – Zora, Zagreb 1968, str. 267.

¹⁹⁵ Isto, str. 321.

¹⁹⁶ Isto, str. 271, 280.

¹⁹⁷ Josip Vončina, *Tekstološka načela za pisanu baštinu hrvatskoga jezičnog izraza*, Matica hrvatska, Zagreb 1999(b), str. 18.

¹⁹⁸ Bratoljub Klaić, »Jezik Hanibala Lucića i Petra Hektorovića. Prilog historijskoj gramatici hrvatskog jezika«, u: Hanibal Lucić – Petar Hektorović, *Skladanja izvarsnih pisan razlicih – Ribanje i ribarsko prigovaranje i razlike stvari ine*, Matica hrvatska – Zora, Zagreb 1968, str. 321–324,

nije bio čakavski, kako misli Klaić i neki drugi proučavatelji; bio je arhaičan štokavski, a to je šezdesetih godina 20. stoljeća znanost već s pouzdanjem utvrdila.¹⁹⁹ Očito je da se Bratoljub Klaić divi našim starima povezano s akcentuacijom: »... kod Palmotića treba nam samo dvije posljednje riječi u četvrtom stihu naglasiti čakavski, tj. *životom razdili*, pa da kitica sine u svom punom ritmičkom sjaju«. ²⁰⁰ Dakako, bolje bi bilo da je rečeno kako je to naglasak arhaične štokavštine, a on je u konkretnom primjeru podudaran s čakavskim. Glede akcentuacije Klaićeve su intervencije bile i osobito važne, jer je trebalo dosta upornosti da se autoritete kao što su bili Branko Gavella i Mihovil Kombol uvjerava kako stare pisce hrvatske ne treba čitati niti izvoditi novoštokavski četveronaglasno. U tom ni do danas nije postignuto sve što bi trebalo, pa se i danas npr. Marin Držić izvodi novoštokavski, iako on novoštokavac nikako nije bio, a to je Bratoljubu Klaiću, naravno, bilo potpuno jasno. Za izvođenje *Robinje* pedesetih godina Klaić je prethodno na terenu proučavao hvarski naglasak²⁰¹ ne bi li Lucić bio izvođen što autentičnije, a to se od našega izvrsnog ortoepskog akcentologa moglo i očekivati. Pritom je očito da je bilo i utjecaja na čakav-

---

¹⁹⁹ Dalibor Brozović, »O Stjepanu Ivšiću kao slavenskom i hrvatskosrpskom akcentologu«, u: Mate Hraste – Ljudevit Jonke – Milan Ratković (ur.), *Zbornik u čast Stjepana Ivšića*, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb 1963(a), str. 25–36.

²⁰⁰ Bratoljub Klaić, »Jezik Hanibala Lucića i Petra Hektorovića. Prilog historijskoj gramatici hrvatskog jezika«, u: Hanibal Lucić – Petar Hektorović, *Skladanja izvrsnih pisan razlikih – Ribanje i ribarsko prigovaranje i razlike stvari ine*, Matica hrvatska – Zora, Zagreb 1968, str. 322.

²⁰¹ Bratoljub Klaić, »Nov pogled na akcentuaciju starih dubrovačkih pisaca«, u: *Marin Držić. Zbornik radova*, Matica hrvatska, Zagreb 1969, str. 289–290.

ski akcent, ali to ipak ne znači da je u čakavštinu urastalo novoštokavsko stanje;²⁰² ono je samo utjecalo na arhaičnu čakavštinu, kao i na starinsku štokavštinu.

Na znanstvenom skupu o Marinu Držiću 1967. u Dubrovniku Bratoljub Klaić održao je referat »Nov pogled na akcentuaciju starih dubrovačkih pisaca«. Tu se autor npr. o jeziku dubrovačkih pisaca pita: »Pa ako ima dvojstva u glasovima i oblicima, zašto ga ne bi bilo i u akcentuaciji, toliko potrebnoj za pravilnu verzifikaciju.«²⁰³ Pritom misli da su glasovi i oblici i arhaični i novi(ji), pa je onda logično da je takva i akcentuacija. Bavi se tu Klaić uglavnom akcentuacijom Marina Držića i Ivana Gundulića i pripovijeda kako je Milan Rešetar 1922. u Hrvatskom narodnom kazalištu *Dubravku* akcentuirao novoštokavski. To je očito trebalo promijeniti, pa se je za to založio Klaić, doduše teško, ne olako, a teško se je odlučio za primjenu svojih principa i u gimnazijskoj školskoj čitanci u kojoj je akcentuirao stare tekstove. S punim razumijevanjem možemo prihvatiti taj Klaićev osjećaj teškoće, ali i biti svjesni kako je korak na koji se je uputio bio vrlo važan.

Godine 1968. održan je znanstveni skup u povodu 400. obljetnice izlaska *Ribanja i ribarskog prigovaranja* Petra Hektorovića. Na tom je okupljanju govorio i Bratoljub Klaić, a izlaganja su objavljena 1970. u posebnu zborniku radova. Klaićev prinos »Razmišljanja nad rječnikom

---

²⁰² Josip Vončina, »O naglasnoj problematici književne baštine (s osobitim obzirom na tekstove čakavske narječne osnovice)«, »Dani hvarskog kazališta«, 12, Split 1986, str. 30–46.

²⁰³ Bratoljub Klaić, »Nov pogled na akcentuaciju starih dubrovačkih pisaca«, u: *Marin Držić. Zbornik radova*, Matica hrvatska, Zagreb 1969, str. 284.

Petra Hektorovića²⁰⁴ iz 1970. godine razrješava niz leksičkih pitanja ne samo iz Hektorovića nego i iz Lucića, no nama je ovdje posebno zanimljiv zbog visokog mišljenja o pjesničkim vrijednostima hrvatskih starih autora (Marulić, Lucić, Vetranović).

U svemu, djelo Bratoljuba Klaića, znatnoga hrvatskoga filologa – leksikografa, pravopisca, povjesničara jezika, dijalektologa i akcentologa – pokazuje na primjeru kako učitelji u ljudskim životima i karijerama mogu biti važni. Dugogodišnji njegov srednjoškolski i sveučilišni profesor Antun Barac usmjerio ga je prema književnosti,²⁰⁵ ali ga je njegov sveučilišni profesor Stjepan Ivšić uputio prema lingvistici, kako to doznajemo iz kratke Klaićeve priče »Kako sam postao lingvist«.²⁰⁶ Oba su usmjerenja u našega jezikoslovca bila važna, a to je poglavito došlo do izražaja u jezičnopovijesnom, jezičnosavjetničkom, akcentološkom, lektorskom, leksičkom i prevodilačkom radu. Uz to je kao Ivšić i kao Barac, pa i više nego oni,²⁰⁷ stvorio i nešto nezamislivih vlastitih književnih ostvarenja.

---

²⁰⁴ Bratoljub Klaić, »Razmišljanja nad rječnikom Petra Hektorovića«, u: Ravlić, Jakša (ur.), *Zbornik radova o Petru Hektoroviću*, Posebno izdanje časopisa »Kritika«, Zagreb 1970, str. 167–181.

²⁰⁵ Adolf Bratoljub Klaić, *Pripovijetke*, Ogranak Matice hrvatske u Bizovcu, Bizovac 2009, str. 115–116.

²⁰⁶ Isto, str. 115–118.

²⁰⁷ Adolf Bratoljub Klaić, *Pripovijetke*, Ogranak Matice hrvatske u Bizovcu, Bizovac 2009; Isti, *Prosvjetitelji*, Ogranak Matice hrvatske u Bizovcu, Bizovac 2011.